

ArkDes Vänner

21 januari 2022

MEDLEMSBREV 1 2022

Hej alla kära ArkDes Vänner

Kanske lite sent att säga God fortsättning på det nya året då det nästan hunnit bli två månader gammalt. Vi var i full färd med att skicka ut årets första medlemsbrev med ett preliminärt program, eller egentligen bara tankar kring ett möjligt program, men så plötsligt släppte restriktionerna och vi kunde nu ta fram ett program **PÅ RIKTIGT!!**

Så det har äntligen blivit ljusare på många sätt, solen lite varmare och fåglarna lite piggare - det känns härligt och hoppfullt!

Nytt år betyder också att det är dags att förnya medlemskapet och vi hoppas att ni alla vill fortsätta vara medlemmar i ArkDes Vänner. Mer om detta längre fram.

Vi vill också redan nu att ni bokar in **ÅRETS STÄMMA** som i år äger rum på ArkDes tisdagen den 24 maj, in real life efter två års digitala möten. Kallelse, dagordning och övriga informationer bifogas nästa medlemsbrev i april. Motioner ska vara på kansliet senast sista mars och mailas till vannerna@arkdes.se

Men vad händer framöver?

Vi börjar med det som vi fick ställa in i januari med program på Lewerentztemat och visning av Sven Blumes film om Carl Nyrén med efterföljande samtal.

Vi fortsätter med mera Lewerentz och så kommer vi äntligen att få en visning av Liljevalchs+, den omdiskuterade tillbyggnaden av Liljevachs konsthall.

Vi återknyter även till ett gammalt tema med besök på arkitektkontor, men nu i kombination med bokpresentationer, böcker av och om arkitekter och arkitektur.

Mer om detta nedan

SÅ VARMT VÄLKOMNA TILL VÅRENS FÖRSTA PROGRAM!!

PROGRAM

TEMA LEWERENTZ

Den stora utställningen om Sigurd Lewerentz på ArkDes kommer att pågå till och med augusti 2022. Vi fick i höstas en introduktion till hela utställningen av Kieran Long. Nu under våren följer vi upp med djupdykningar mot utvalda projekt. Utställningen innehåller så mycket att man behöver flera besök för att tillgodogöra sig allt intressant material.

Vi tänker oss ett upplägg med introduktion i utställningen på ArkDes följt av visningar på plats. Vi börjar med Riksförsäkringsanstalten och Markuskyrkan och fortsätter efter påsk med Skogskyrkogården.

Introduktion till Riksförsäkringsanstalten, Markuskyrkan och Skogskyrkogården

Byggnadsantikvarie Johan Örn, som ägnat flera år åt att forska om Lewerentz och som är en av författarna till den stora boken ” Sigurd Lewerentz - Dödens och livets arkitekt”, ger en bakgrund till några av Lewerentz’ viktigaste projekt.

TID OCH PLATS: Tisdag den 8 mars, kl 18.30.

Vi samlas vid entrén till utställningen inne på ArkDes.

OBS! Anmälan

Antalet deltagare till visningen är begränsad till 30 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man är helt symtomfri och är fullt vaccinerad.

Anmälan via mail eller tel till kansliet.

OBS! För denna visning utgår ingen avgift.

Visning av Riksförsäkringsanstalten – det ändamålsenliga palatset

Riksförsäkringsanstalten, som invigdes i juni 1932, var ett projekt som Lewerentz arbetat med i nästan fem år. Riksförsäkringsanstalten var en myndighet som inrättats 1902 efter det att lagen om ersättning vid olycksfall i arbete antagits och nu fick verksamheten ett eget hus. Vid invigningstalet av Generaldirektören framhölls att byggnaden inte var ett ämbetshus av det gamla slaget utan ett modernt kontorshus. Här hade den anlitate arkitekten inte tagit sikte på historiska stilsynpunkter utan på ändamålsenligheten vilket var ett honnörsord när tidningarna rapporterade om den nya ämbetsbyggnaden.

Idag ägs fastigheten av Fastighetsbolaget Grönlandet och disponeras av Marginalen Bank. Under senare år har den genomgått en varsam renovering. Vicki Wenander, byggnadsantikvarie som varit ansvarig för renoveringen, och någon från Marginalen Bank kommer att visa och berätta.

TID OCH PLATS: Tisdag 15 mars kl 14.00.

Vi samlas vid entrén på Adolf Fredriks kyrkogata 8.

OBS! Anmälan och avgift

Antalet deltagare till visningen är begränsad till 20 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man är helt symtomfri och är fullt vaccinerad.

Anmälan via mail eller tel till kansliet. Vi behöver ha din anmälan senast torsdag den 10 mars, för att informera Marginalen Bank om vilka som kommer.

Avgift: 150 :-/ person, betalas i förväg via BG eller Swish, men först när plats bekräftats.

Visning av Markuskyrkan i Björkhagen

Markuskyrkan i Björkhagen är kanske Lewerentz' mest uppmärksammade byggnad. Den tillkom efter vinst i en inbjuden tävling 1956 och invigdes 1960. Den belönades 1962 med det första Kasper Salinpriset. 2021 utkom praktverket *Sigurd Lewerentz Pure Aesthetics St. Mark's Church*, av Karin Björkquist och Sébastien Corbari.

Följande text är hämtad från boken;

Certain buildings need to be profoundly observed and physically experienced in order to reveal their significance. St Mark's Church in Björkhagen, south Stockholm, is one of Sigurd Lewerentz's key designs, a turning point in the architect's career, creating a new aesthetic. The architect's buildings have been very well described in earlier texts, but this specific site has yet to be documented in detail in visual images. Wall after wall, room after room, material after material, winter and summer. The photographers personally describe what it feels like to stand in front of a vertiginous brick wall and, simultaneously, how the structure feels to touch. By following them and the way in which they examine the building – frequently rationally structured; sometimes merely as a feeling for the beauty of daylight entering, a season that captivates them or a mist that dissolves - the readers will understand that they are standing before a masterpiece.

Karin Björkquist, som är fotograf, och Sébastien Corbari, arkitekt och fotograf, kommer att visa och berätta.

TID OCH PLATS: Lördag 9 april kl 16.30.

Malmvägen 51, Björkhagen (T-banans gröna linje 17 mot Skarpnäck)

Vi samlas vid entrén till kyrkan. Vi börjar utomhus och kommer sedan att få komma in i kyrkan.

OBS! Anmälan och avgift

Antalet deltagare till visningen är begränsad till 20 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man är helt symtomfri och är fullt vaccinerad.

Anmälan via mail eller tel till kansliet.

Avgift: 100 :-/ person, betalas i förväg via BG eller Swish, men först när plats bekräftats.

TEMA FILM

Filmvisning: "Det krokiga och det raka"

"När ett hus är färdigt har jag som arkitekt i tankarna redan bott där många år, ofta kanske fem sex, ja längre. Så lång tid tar det från första skissen tills huset är färdigt. Vägen fram till det färdiga resultatet är ofta mycket lång och krokig. Det finns mängder av möjliga vägval. När man börjar vet man aldrig hur och när det ska sluta." Arkitekten Carl Nyrén (1917-2011) var en ledstjärna under sin långa karriär. Han startade eget kontor redan 1948 och svarade för en lång rad projekt som satt stora avtryck inom svensk arkitektur. Han har kallats en ljusets och enkelhetens mästare.

I Sven Blumes dokumentärfilm möter vi människan Carl Nyrén. Som dotterson till Carl har Sven haft tillgång till ett unikt material i form av familjens privata filmer. Bakom filmen står förutom Sven även William Johansson Kalén, som producent. Den har valts ut att visas på den 5:e årliga Arkitekturdesign Art Film Festival i Palm Springs i Kalifornien i februari.

Visningen arrangeras tillsammans med ArkDes. Efter filmen följer ett panelsamtal med filmens regissör Sven Blume, Frida Melin som är intendent för ArkDes arkiv där Nyréns

samlingar finns, samt Anders Pyk som under många år arbetade nära Carl Nyrén. ArkDes Överintendent Kieran Long är moderator.

TID OCH PLATS: Tisdag den 29 Mars, kl 18.00. Biografen på Moderna Museet.

OBS! Anmälan

Antalet platser i biografen är begränsat till 80 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man fullt vaccinerad mot Covid och är helt symtomfri. Anmälan via mail eller tel till kansliet. Visningen är öppen även för personer som inte är medlemmar i Vänföreningen, d v s bjud gärna med någon vän eller släkting. För visningen utgår ingen avgift.

TEMA AKTUELLA PROJEKT

Visning av Liljevalchs+

"Det hela är okomplicerat. En fyrkant fylld av gjutna takljuslanterniner. Två meter breda och två meter höga kvadrater. Två raka väggar, två lutande. Längst däruppe skiljer ett tunt glasmembran inne från ute. Nedanför leker ljuset precis så som vi vill.

Liljevalchs+ fungerar som komplement till den gamla konsthallen, som fortsatt välkomnar besökare från Djurgårdsvägen, medan vår byggnad vänder sig mot Falkenbergsgatan. Rollfördelningen är mer än bara visuell. Den ursprungliga entrén, etablerad som fundament i hela Liljevalchs och upplevelsen av dess arkitektur, behåller sin status. Vårt tillägg presenterar sig som ytterligare yta för utställningar, entré, butik och utveckling av Café Blå Porten.

Ursprungsbyggnaden har två plan. En källare och ovanpå den finns utställningsrummen. Tillbygget låtsas hålla samma ordning, men i själva verket har hela huset halvplan, så med lite god vilja har vår byggnad sex våningar. Formen är fyrkantig och gjuts som ett stort betongblock.

Ingegerd Råman har dekorerat husets fasader med glasklara flaskbottnar. De 6860 infattningarna skapar ett rutnät av glas.

Liljevalchs tillbyggnad drar sig tillbaka utan att huka. Som ett diskret stöd presenterar den sig intill den befintliga konsthallen ute på Djurgården. Ett litet precist ingrepp."

Niklas Carlén hälsar oss välkomna till Liljevalchs+, Gert Wingårdhs och Ingegerd Råmans gemensamma utbyggnad av Liljevalchs konsthall. Niklas är kontorschef på Wingårdhs i Stockholm och har varit handläggare för Liljevalchs+ under hela dess produktionstid från 2014 till 2021. Han kommer att berätta om bakgrunden och den inledande tävlingen, över en komplicerad byggprocess fram till den färdiga tillbyggnaden och en vandring genom salarna.

TID OCH PLATS: Torsdag den 17 Mars, kl 17.30.

Vi samlas vid den nya entrén, mot Falkenbergsgatan.

OBS! Anmälan och avgift

Antalet deltagare till visningen är begränsad till 20 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man är helt symtomfri och är fullt vaccinerad.

Anmälan via mail eller tel till kansliet.

Avgift: 100 :-/ person, betalas i förväg via BG eller Swish, men först när plats bekräftats.

TEMA BOKPRESENTATIONER

Presentation av Per Hederus bok om sin far, arkitekten Folke Hederus

"Folke Hederus (1912-2003) var arkitekt med egen verksamhet som startade i mitten av 40-talet. Folke är min far och själv är jag också arkitekt. Startpunkten för att skriva denna bok var då jag 2019 fick höra att flera av de hus han ritat i Malmberget stod färdiga för rivning. Själv hade jag aldrig sett dem, bara hört om att han ritat hus där. Så jag reste dit och började skriva. Boken handlar därför inte bara om att beskriva hans liv och arkitektur utan till viss del även om utvecklingen i Malmberget.

Verksamheten tog fart 1948 när han vann en tävling om det nya bostadsområdet Sandvången i Landskrona. Under 50-talet blev Folke känd för alla de bostadshus han ritade åt LKAB i gruvsamhällena Grängesberg, Malmberget och Kiruna. Många av dessa hus har rivits eller ska snart rivas till följd av de förändrade villkor som gruvbrytningen medfört i dessa samhällen.

Folke och hans kontor ritade även ett flertal sparbanker i svenska städer och inte minst Sparbanksinstitutet, en kursgård på Skepparholmen i Nacka. Efter denna tillkom en kursgård åt LKAB belägen på Rosenön i Dalarö. På senare år ritades även Sigtuna Museum. Särskilt känd blev han för ett flertal villor och stugor som ofta publicerades i tidningarna Hem i Sverige och Arkitektur. Många med ovanliga former och vinklade planlösningar. Ett sådant exempel är stugbyn på Syd Långö, Grängesbergsbolagets semesterhem utanför Strömstad, som på sin tid publicerades i ett flertal europeiska tidskrifter. Helt okänt är hans eget sommarhus på Ljusterö i Stockholms skärgård. Ursprungligen ett stall och en lada som omformades till en modern sommarbostad med stora glasfönster och ett plant tak av vågformad plåt. "

Per Hederus kommer att berätta om sin bok om sin far Folke Hederus. Per är själv arkitekt och en av grundarna av Landskapslaget på 1970-talet, som blev Hederus Malmström på 1980-talet och 2007 HMXW. En av de nuvarande delägarna, Palle Widegren, kommer inledningsvis att berätta lite om kontorets verksamhet.

TID OCH PLATS: **Onsdag den 23 Mars**, kl 18.00.

HMXW Arkitektkontor. Vi samlas vid entrén, Peter Myndes backe 12, nära Slussens T-banestation.

OBS! Anmälan och avgift

Antalet deltagare till presentationen är begränsad till 20 personer. Vi rekommenderar att man bara deltar om man är helt symptomfri och är fullt vaccinerad.

Anmälan via mail eller tel till kansliet.

Avgift: 100 :-/ person, betalas i förväg via BG eller Swish, men först när plats bekräftats.

VAD MER....?

MAILADRESSER

Vi försöker spara in på papper och portokostnader. Så, om ni får detta medlemsbrev som traditionell ytpost, skicka oss gärna en mailadress för framtida utskick. Det är även enklare och snabbare att informera om vad som händer och eventuella ändringar via mail.

ANMÄLAN TILL PROGRAM

Anmälan görs helst via mail till föreningen: vannerna@arkdes.se. Kan även göras till telefonsvarare på tel 08 611 35 96. Vid förhinder att delta i anmält program vänligen meddela kansliet så snart som möjligt, så att andra kan ges plats.

BETALNINGAR

Betalning av medlemsavgift liksom för avgiftsbelagda program görs till föreningens BG 5481 – 5634, eller Swish 123 386 03 68. Var noga med att ange namn och vad betalningen gäller.

MEDLEMSAVGIFT 2022

Stort tack till alla er som redan betalat in årets medlemsavgift.

Vi hoppas förstås att även ni som inte hunnit med det vill kvarstå som medlemmar, och gärna även locka vänner och bekanta att bli det.

Pandemiåret 2021 var medlemsavgiften rabatterad med 50%, eftersom ArkDes och Moderna Museet var stängt långa perioder och Vänföreningens aktiviteter högst begränsade. I förhoppning om en normal verksamhet återgår vi till normalavgift, dvs

Enskild medlem   400:-

Par   600:-

Nya medlemskort skickas ut vartefter avgiften betalats.

ArkDes – Vad händer....?

På ArkDes hemsida finns alla uppgifter om aktuella utställningar och kalender med alla aktiviteter på museet. Man kan även anmäla intresse att få ArkDes nyhetsbrev, för löpande info om vad som händer på ArkDes.

Smoothies, museer och flygplatser/ Stockholm Design Lab och staden

8 februari - 1 maj 2022.

Städer är komplexa. För att de ska bli begripliga och för att vi ska kunna orientera oss i dem behövs grafisk formgivning. Den är inte bara ett oslagbart hjälpmedel i vardagen – den grafiska designen är en del av stadens själ och lika viktig för dess identitet som byggnaderna, torgen och parkerna. I samband med Stockholms designvecka öppnade ArkDes en utställning som undersöker den grafiska formens närvaro i den offentliga miljön.

Sigurd Lewerentz - Architect of Death and Life

Den första oktober öppnade årets största satsning på ArkDes, utställningen om Sigurd Lewerentz, "Dödens och livets arkitekt". Boken om Lewerentz, det fantastiska praktverket som flera av Vänföreningens medlemsföretag varit med och sponsrat, finns i handeln.

Utställningen kommer att pågå ända fram till den 28 augusti 2022. På ArkDes hemsida finner man tider för visningar, föreläsningar och andra aktiviteter kring Lewerentz och utställningen.

Arkitektur i Sverige

T o m 31 januari 2023.

Följ tusen år av svenskt byggande i basutställningen "Arkitektur i Sverige", som visar hur arkitektur och städer har förändrats det senaste millenniet.

Familjerummet

I hjärtat av muséet ligger ArkDes nya familjerum, en plats för avkoppling och lek för hela familjen. Rummet är helt förnyat av inredningsarkitekterna och konstnärerna Asli Abdulrahman och Marcia Harvey Isaksson, inspirerade av mjuka, runda former och mycket materialkänsla.

Café Blom

Café Blom är öppet alla dagar utom måndag mellan 10.00 och 18.00, tisdag och fredag till 19.00. Med medlemskort i ArkDes Vänner har man dessutom 10% rabatt på bakverk, sallader och andra smårätter.

Mot en ljus Vår

Pia Kjellgren Schönning Ylva Lagerquist Klas Schönning

ArkDes Vänner

c/o ArkDes
Box 16410
10327 Stockholm
Telefon: 08 611 35 96 (telefonsvarare) Mail: vannerna@arkdes.se
BG 5481-5634 Swish 123 386 03 68 www.arkitekturensvanner.se

Detta nyhetsbrev skickades till er eftersom ni är medlem i vänföreningen. Om ni inte längre önskar få utskick från oss vänligen avregistrera er via mail eller post.

